

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 113/2019-64

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. marca 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu (sudca spravodajca) prerokoval prijatú ústavnú sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE], zastúpeného advokátkou JUDr. Tatianou Vorobelovou, Bajzova 2, Košice, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5 Co 492/2016 z 25. mája 2017 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 235/2017 z 8. februára 2018 za účasti [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE], a [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE], zastúpeného advokátskou kanceláriou GRABAN, TORMA & PARTNERS s. r. o., Kováčska 53, Košice, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Imrich Torma, LL.M., a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKČNÝ ZNAČENIE] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 235/2017 z 8. februára 2018 p o r u š e n é b o l i .

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 235/2017 z 8. februára 2018 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky j e p o v i n n ý nahradiť [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 513,04 € (slovom päťstotrinásť eur a štyri centy) na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. Tatiany Vorobelovej, Bajzova 2, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. apríla 2018 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 Co 492/2016 z 25. mája 2017 (ďalej len „napadnutý rozsudok“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Cdo 235/2017 z 8. februára 2018 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že Okresný súd Košice II (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom sp. zn. 27 C 190/2000 z 23. júna 2016 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) zamietol žalobu, ktorou sa sťažovateľ ako žalobca domáhal určenia, že do dedičstva po nebohej [REDAKOVANÉ], zomrelej 18. septembra 2007, patria nehnuteľnosti: 1. nehnuteľnosť v katastrálnom území [REDAKOVANÉ] vedená na [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] ako [REDAKOVANÉ] – orná pôda s výmerou [REDAKOVANÉ] v celosti,

2. nehnuteľnosť v katastrálnom území [REDACTED] vedená na [REDACTED] ako parcela [REDACTED] – orná pôda s výmerou [REDACTED] v podiele [REDACTED]. Okresný súd predmetným rozhodnutím stranám sporu nepriznal náhradu trov konania.

3. Sťažovateľ v procesnom postavení žalobcu podal proti rozsudku okresného súdu odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil a stranám sporu náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

4. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z § 420 písm. f) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“) a tiež z § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

4.1 Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľa ako neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c) CSP. Na základe zjednocovacieho uznesenia veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu sp. zn. 1 VCdo 2/2017 z 19. apríla 2017 sa najvyšší súd zaoberal výlučne dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. f) CSP a dovolanie v tejto časti odmietol [najvyšší súd sa nezaoberal prípustnosťou dovolania z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a) CSP].

5. Porušenie základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti odôvodňuje tým, že

- najvyšší súd sa nezaoberal prípustnosťou dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP,

- najvyšší súd nepovažoval nevykonanie sťažovateľom navrhovaného dôkazu, ktorý mal podľa jeho názoru zásadný vplyv na posúdenie skutkového stavu a následne vplyv na právne posúdenie veci, za dôvod znemožňujúci realizáciu procesných práv účastníka konania, teda za dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

6. S odkazom na prezentovanú argumentáciu sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu podľa čl.46 ods.1, čl.20 ods.1 Ústavy a podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp.zn. 5Co/492/2016 z 25.5.2017 v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo 235/2017 z 8.2.2018 porušené boli.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 3Cdo 235/2017 z 8.2.2018 a Krajského súdu v Košiciach sp.zn. 5Co 492/2016 z 25.5.2017 zrušuje a vracia vec na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľovi priznáva náhradu trov právneho zastúpenia.“

II.

Procesný postup ústavného súdu, vyjadrenia krajského súdu, najvyššieho súdu a zúčastnenej osoby [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] k ústavnej sťažnosti a replika sťažovateľa

7. Ústavný súd ústavnú sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 113/2019-18 z 12. novembra 2019 ju podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie za účasti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „zúčastnená osoba v 1. rade“), a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „zúčastnená osoba v 2. rade“, spolu ďalej aj „zúčastnené osoby“), zastúpeného advokátskou kanceláriou GRABAN, TORMA & PARTNERS s. r. o., Kováčska 53, Košice, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Imrich Torma, LL.M.

8. Po predchádzajúcej výzve ústavného súdu sa k ústavnej sťažnosti prípisom sp. zn. 1 SprV 918/2019 z 27. decembra 2019 písomne vyjadril predseda krajského súdu, ktorý v relevantnej časti svojho vyjadrenia uviedol:

„Odvolačí súd v dôvodoch rozsudku zo dňa 25. 05. 2017, sp. zn. 5Co 492/2006 sa stotožnil nielen so skutkovými, ale aj právnymi závermi okresného súdu. Pri rozhodovaní

vychádzal z ustálenej súdnej praxe tak, ako bola definovaná v uznesení Najvyššieho súdu SR z 06. 03. 2017, sp. zn. 3Cdo 6/2017.

Odvolací súd vychádzal pri rozhodovaní z nálezu Ústavného súdu SR zo dňa 16. 03. 2016 sp. zn. I. ÚS 549/2015 – 33. V čase rozhodovania odvolací súd nemal k dispozícii nálež Ústavného súdu SR z 08. 03. 2016, sp. zn. I. ÚS 726/2016 – 53. Tento nálež uprednostňuje ochranu vlastníckeho práva pôvodného vlastníka pred ochranou vlastníckeho práva nadobúdateľa. Treba ale zdôvodniť, že ide o úplne odlišné skutkové okolnosti, lebo strany sporu sa dopustili protiprávneho – podvodného konania...

Krajskému súdu v Košiciach sú známe aj ďalšie nálezy Ústavného súdu SR, v ktorých ústavný súd výslovne uložil všeobecným súdom požiadavku posudzovania dobrej vôle nadobúdateľov vlastníckych práv. Obdobný právny názor vyjadril ústavný súd aj v náleze z 03. 05. 2017 sp. zn. I. ÚS 151/2016, ako aj v náleze z 05. 09. 2018, sp. zn. I. ÚS 92/2018...

Vzhľadom na tú skutočnosť, že sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uvádza v podstate tie isté dôvody ako v odvolaní proti rozsudku okresného súdu, s ktorými sa odvolací súd vyporiadal, netrváme na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Z uvedených dôvodov navrhujeme ústavnú sťažnosť zamietnuť.“

9. Prílohou vyjadrenia predsedu krajského súdu bolo stanovisko predsedu senátu 5 Co krajského súdu, v ktorom sa predovšetkým uvádza, že „v Rozsudku 5Co/492/2016 z 25.5.2017 nebol prijatý právny názor, ktorým sa odvolací súd odchýlil od ustálenej súdnej praxe, negoval doposiaľ platnú a účinnú hmotnoprávnu úpravu, ako aj ústavnú zásadu, že nikto nemôže na iného previesť viac práv než má sám a tiež súvisiacu ústavnú zásadu nepremlčateľnosti vlastníckeho práva a priznal dobrej viere nadobúdateľa právotvorný účinok pre originárne nadobudnutie práva od nevlastníka, hoci aj na základe absolútne neplatného právneho úkonu a bez splnenia vydržacej doby 10 rokov.

Odvolací súd vychádzal v napadnutom rozsudku z Nálezu Ústavného súdu I.ÚS 549/2015-33 zo 16.3.2016 (body 14.-18. odôvodnenia), lebo mu nebolo známe žiadne iné novšie rozhodnutie, ktoré by splňalo atribúty, aby ho bolo možné zaradiť do pojmu ustálenej súdnej praxe a preto je presvedčený, že sa svojim ústavnou sťažnosťou

napadnutým rozsudkom neodchýlil od ustálenej súdnej praxe, týkajúcej sa posudzovania rovnakých právnych otázok, aké boli posúdené v napadnutom rozsudku...

Tvrdenie sťažovateľa, že odvolací súd opomenul sa zaoberať novším rozhodnutím Ústavného súdu Slovenskej republiky - Nálezom I.ÚS 726/2016-53 z 8.3.2017, ktorý sa zaoberá podobným prípadom, ale už uprednostňuje ochranu vlastníckeho práva pôvodného vlastníka pred ochranou vlastníckeho práva nadobúdateľa, je iba sčasti pravdivé, lebo uvedený Nález sa zaoberá úplne odlišným prípadom (niektoré osoby - účastníci právnych úkonov sa pri nich dopustili tr. činu), pokiaľ ide o okolnosti prípadu...

Odvolací súd bol a je presvedčený, že napadnutým Rozsudkom rozhodol v súlade s ustálenou súdnou praxou a zistenými konkrétnymi okolnosťami.“

10. Po predchádzajúcej výzve ústavného súdu sa k ústavnej sťažnosti prípisom sp. zn. KP 3/2019, Cpj 115/2019 z 15. januára 2020 písomne vyjadrila aj podpredsedníčka najvyššieho súdu, ktorá v relevantnej časti svojho vyjadrenia uviedla:

„Z týchto dôvodov zastáva najvyšší súd názor, že sťažovateľom namietané práva boli rozhodnutím najvyššieho súdu porušené. Pre úplnosť treba uviesť, že v kontexte s nevykonaním navrhovaného dôkazu iné dovolacie senáty vyslovili, že nevykonanie navrhovaného dôkazu, ktorý by mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť, možno kvalifikovať ako porušenie práva na spravodlivé súdne konanie. (Např. 4Cdo 100/2018, 5Cdo 202/2018).“

11. Ústavný súd s poukazom na § 126 zákona o ústavnom súde upovedomil o podanej ústavnej sťažnosti zúčastnené osoby a zároveň ich oboznámil s možnosťou vyjadriť sa k podanej ústavnej sťažnosti.

11.1 Zúčastnená osoba v 1. rade sa k ústavnej sťažnosti nevyjadrila.

11.2 Podaním z 3. decembra 2012 sa k ústavnej sťažnosti vyjadrila zúčastnená osoba v 2. rade, podľa ktorej si sťažovateľ zamieňa a stotožňuje právo na súdnu ochranu s „právom“ na úspech v spore. Podľa názoru zúčastnenej osoby v 2. rade sťažovateľom uvádzané tvrdenia v ústavnej sťažnosti o tom, že „prevod vlastníckeho práva z pôvodnej žalovanej [REDAKOVANÉ] bol formálny a že kúpna cena nebola vyplatená“ a že „súdny znalec

potvrdil, že žalobkyňa trpela kognitívnou poruchou mozgu“, sú v rozpore s vykonaným dokazovaním a s uvedenými skutočnosťami sa náležite a opakovane vysporiadali všeobecné súdy.

11.3 Zúčastnená osoba v 2. rade vo svojom vyjadrení zdôraznila, že *„Právoplatné súdne rozhodnutie je riadne odôvodnené, je vydané na základe dostatočne zisteného skutkového stavu a po správnom právnom posúdení veci... Konanie pred porušovateľmi nevykazuje ani jednu z väd vytykánych sťažovateľom a v súlade s vyššie citovanou judikatúrou, aj ak by takéto vady boli v konaní vystali, ani jedna z nich nerobí z konania nesprávny procesný postup, ktorým by bolo došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.“*

11.4 V závere vyjadrenia zúčastnená osoba v 2. rade navrhla, aby ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovел a zároveň jej s poukazom na § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde priznal nárok na náhradu trov konania.

12. Vyjadrenie predsedu krajského súdu, predsedu senátu 5 Co krajského súdu, podpredsedníčky najvyššieho súdu, ako aj vyjadrenie zúčastnenej osoby v 2. rade ústavný súd zaslal na prípadné zaujatie stanoviska sťažovateľovi, ktorý v reakcii v prípise z 10. februára 2020 uviedol, že *zotráva na podanej ústavnej sťažnosti*.

12.1 Sťažovateľ vo svojom podaní zdôraznil, že najvyšší súd tým, že sa v dovolacom konaní sp. zn. 3 Cdo 235/2017 vôbec nezaoberal dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. f) CSP, porušil jeho právo na spravodlivý proces a týmto arbitrárnym postupom mu zároveň odňal právo na súdnu ochranu.

12.2 V reakcii na vyjadrenie predsedu senátu 5 Co krajského súdu sťažovateľ uviedol:

«Napadnutý rozsudok porušovateľa Krajský súd v Košiciach nebol založený len na právnom názore ústavného súdu v citovanom rozhodnutí (nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 549/2015 zo 16. marca 2016, pozn.), ale aj na právnom názore obsiahnutom v rozhodnutí Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 31 Cdo 353/2016 z 9.marca 2016 v zhode s judikatúrou Ústavného súdu ČR, a to že je možné nadobudnúť vlastnícke právo k nehnuteľnostiam evidovaným v KN na základe dobrej viery v zápis KN.

Porušovateľ 2/ si nevšimol stanovisko sťažovateľa k nepoužiteľnosti judikatúry českých súdov k prelomeniu zásady, že nikto nemôže previesť na iného práv viac než má a s tým súvisiacej zásady nepremlčateľnosti vlastníckeho práva, a priznal dobrej viere nadobúdateľa právotvorný účinok ako základ pre originárne nadobudnutie vlastníckeho práva od nevlastníka. Nepoužiteľnosť judikatúry Českých súdov som dôvodil kvôli rozdielnej právnej úprave obsiahnutej v „Zákone č.265/1992 Sb. o zápise vlastníckych a iných vecných práv k nemovitostem“ s úpravou v katastrálnom zákone na Slovensku. Totiž ust. § 11 zákona č. 256/1992 Sb. hovorí o tom, že „ten kto vychádza z zápisu v katastru učeného po 1. januári 1993 je v dobre viere, že stav katastru odpovedá skutočnému stavu veci, ledaže musel vedieť, že stav v zápise v katastru neodpovedal skutočnosti.“ Na rozdiel od tejto právnej úpravy slovenský právny poriadok obsahuje len zásadu hodnovernosti údajov katastra, ak sa nepreukáže opak...

Rozhodnutia, či už krajských súdov alebo okresných súdov (aj mediálne známych) rešpektujú judikát NS SR, rozsudok sp.zn. 3 Cdo 223/2016 z 26.januára 2017, ktorý bol známy v čase rozhodovania porušovateľa 2/ Krajský súd v Košiciach. Podľa tohto právneho názoru NS SR treba vychádzať aj naďalej zo zásady, podľa ktorej nikto nemôže previesť na iného viac práv ako má sám... Počas súdneho konania na súde prvej inštancie i v odvolacom konaní som citoval predchádzajúcu judikatúru NS SR v písomných i ústnych prednesoch. Napriek tomu porušovateľ tvrdí, že v čase rozhodovania nebolo mu známe žiadne iné novšie rozhodnutie...»

12.3 K vyjadreniu zúčastnenej osoby v 2. rade sťažovateľ v zásadnom uviedol:

«Ak žalovaní tvrdia, že konali s potrebnou opatrnosťou a obozretnosťou, poukazujem na výpoveď svedka [REDAKOVANÉ] na pojednávaní dňa 9.6.2016, ktorý sa vyjadril ku kúpnej zmluve na predmetné nehnuteľnosti uzatvorenej dňa 29.10.2004 medzi predávajúcou, pôvodnou žalovanou [REDAKOVANÉ] a kupujúcimi, žalovanými [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] tak, že „ešte predtým riešili kúpnu zmluvu, bola zamietnutá žaloba aj s predbežným opatrením žalovanými.“ Svedok nemohol mať oficiálne vedomosti o zamietnutí predbežného opatrenia, pretože uznesenie o zamietnutí predbežného opatrenia bolo síce vyhotovené sudcom súdu prvej inštancie 1.10.2004, ale nebolo doručované procesným stranám, teda ani pôvodnej žalovanej

██████████, takže svedok ani žalovaní nemohli mať vedomosti o zamietnutí predbežného opatrenia dňa 29.10.2004.

V časti II. vyjadrenia zúčastnenej osoby v konaní o ústavnej sťažnosti tvrdia žalovaní, že som nepresný pretože žalovaní nikdy neporušili súdny zákaz nakladať s predmetnými nehnuteľnosťami a nemám žiaden dôkaz a uvádzam zavádzajúce skutočnosti. Dôkaz o tom, že žalovaní 1,2 v priebehu súdneho konania porušili zákaz nakladať s predmetnými nehnuteľnosťami, pretože uzatvorili zmluvu o prevode predmetných nehnuteľností č. V-1260/2015 s nadobúdateľom spoločnosťou ██████████ so sídlom Záhradnícka, Bratislava, som súdu prvej inštancie predložil ešte pred vynesením rozsudku. Vedomosti o tom som nadobudol dňa 24.6.2016 nahliadnutím do evidencie nehnuteľnosti Katastrálneho odboru Okresného úradu Košice za účasti pracovníčky ██████████.»

13. Krajský súd vo svojom vyjadrení z 27. decembra 2019 a najvyšší súd vo svojom písomnom vyjadrení z 15. januára 2020 oznámili ústavnému súdu, že súhlasia s upustením od ústneho pojednávania pred ústavným súdom.

13.1 Ústavný súd vyzval sťažovateľa, aby ústavnému súdu oznámil, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania, v súvislosti s čím ho poučil, že v prípade, ak v stanovenej lehote nebude ústavnému súdu doručené stanovisko k možnosti upustenia od verejného ústneho pojednávania, ústavný súd bude s poukazom na § 157 ods. 2 CSP v spojení s § 62 zákona o ústavnom súde predpokladať, že sťažovateľ nemá námietky proti takému postupu ústavného súdu. V danom prípade sťažovateľ na výzvu ústavného súdu, aby mu oznámil, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania, nereagoval.

14. Na podklade uvedeného ústavný súd so súhlasom najvyššieho súdu a krajského súdu podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde a v prípade sťažovateľa v súlade s § 157 ods. 2 CSP v spojení s § 62 zákona o ústavnom súde upustil v tejto veci od ústneho pojednávania, keďže dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva

15. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

16. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti namieta, že napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu boli porušené jeho základného práva podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

17. Ústavný súd pri svojom rozhodovaní, vychádzajúc z písomných podaní účastníkov, zúčastnenej osoby v 2. rade a ich príloh, preskúmal všetky námietky a dôvody sťažovateľa a zistil, že jeho ústavná sťažnosť je čiastočne dôvodná.

18. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok.

19. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

20. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

21. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k obom označeným právam v zásade identické (IV. ÚS 147/08), a preto ich namietané porušenie možno preskúmavať spoločne.

22. Ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a že jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 1/03, I. ÚS 226/03). Vykladať a aplikovať zákony je v právomoci všeobecných súdov. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležité zdôvodnený, ústavný súd nemá príčinu doň zasahovať (I. ÚS 19/02, I. ÚS 226/03, I. ÚS 50/04).

23. Ústavný súd ďalej považuje za žiaduce v rámci formulovania všeobecných východísk, ktoré tvoria ústavnoprávny základ jeho rozhodovania o ústavnej sťažnosti sťažovateľa, zvýrazniť, že každému rozhodnutiu všeobecného súdu musí predchádzať taký postup, ktorý zodpovedá garanciam spravodlivého súdneho konania v zmysle príslušných ustanovení ústavy a príslušnej medzinárodnej zmluvy o ľudských právach a základných slobodách (v konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci ide dohovorom a ním garantované právo na prístup k súdu). Ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre opakovane zdôrazňuje, že dohovor a k nemu sa vzťahujúca judikatúra predstavujú pre vnútroštátne orgány záväzné výkladové smernice pre výklad a uplatňovanie zákonnej úpravy jednotlivých komponentov práva na súdnu a inú právnu ochranu zakotvených v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy, a tým normujú rámec, v ktorom je pred týmito orgánmi možné domáhať sa rešpektovania jednotlivých aspektov „práva na spravodlivé súdne konanie“ (m. m. I. ÚS 49/01, I. ÚS 230/03).

24. K porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie môže dôjsť predovšetkým vtedy, ak by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a ak by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu (žalobe) fyzickej osoby alebo právnickej osoby (napr. I. ÚS 35/98).

25. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 299/04, II. ÚS 78/05) do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne konformným spôsobom interpretovaná platná a účinná právna norma (m. m. IV. ÚS 77/02).

26. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavnej sťažnosti sťažovateľa musí brať do úvahy, že sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu (resp. práva na spravodlivé súdne konanie), ktoré je v demokratickej spoločnosti natoľko favorizované, že pri jeho výkone neprichádza do úvahy (zo strany súdov) ani jeho zužujúci výklad a ani také formálne interpretačné postupy, následkom ktorých by mohlo byť jeho neodôvodnené (svojvoľné) obmedzenie, či dokonca popretie (I. ÚS 2/08).

27. Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní

skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (m. m. III. ÚS 209/04).

IV.

Posúdenie vecí ústavným súdom

IV.1 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu

28. Námietky sťažovateľa týkajúce sa ním tvrdeného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu sú založené na argumentoch, že najvyšší súd sa nezaoberal prípustnosťou dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP a že najvyšší súd nepovažoval nevykonanie sťažovateľom navrhovaného dôkazu, ktorý mal podľa jeho názoru zásadný vplyv na posúdenie skutkového stavu a následne vplyv na právne posúdenie veci, za dôvod znemožňujúci realizáciu procesných práv účastníka konania, teda za dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

29. Ústavný súd, rešpektujúc vlastné ústavnoprávne východiská prieskumu rozhodnutí všeobecných súdov, pristúpil k preskúmaniu napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, v odôvodnení ktorého najvyšší súd v zásadnom uviedol:

«18. Otázka možnosti súbežného uplatnenia dôvodov prípustnosti dovolania v zmysle týchto ustanovení CSP bola riešená veľkým senátom občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktorý v uznesení z 19. apríla 2017 sp. zn. 1 VCdo 2/2017 konštatoval, že: a/ kumulácia dôvodov prípustnosti dovolania v zmysle § 420 a § 421 CSP je neprípustná, b/ ak sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti podľa oboch uvedených ustanovení, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 CSP, c/ ak sú v dovolaní uplatnené viaceré vady zmätočnosti uvedené v § 420 písm. a/ až f/ CSP, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania

z hľadiska existencie tej vady zmätočnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste.

19. Uvedeným rozhodnutím veľkého senátu, ktoré je dostupné aj na internetovej stránke najvyššieho súdu (www.nsud.sk), sú senáty najvyššieho súdu viazané (§ 48 ods. 3 veta prvá CSP).

20. Trojčlenný senát 3 C najvyššieho súdu, riadiac sa právnymi závermi vyjadrenými v označenom rozhodnutí veľkého senátu, skúmal prípustnosť dovolania žalobcu len podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP (nezaoberal sa teda prípustnosťou ich dovolania z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a/ CSP)...

23. Najvyšší súd už podľa predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, že dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení účastníka (a v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. zakladajúcim prípustnosť dovolania) nebolo podľa predchádzajúcej právnej úpravy nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (R 37/1993, R 125/1999, R 42/1993 a 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 3 Cdo 268/2012, 3 Cdo 108/2016, 2 Cdo 130/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012). Podľa právneho názoru dovolacieho súdu ani po novej právnej úprave civilného sporového konania, ktorá nadobudla účinnosť 1. júla 2016, nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu.

24. Už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmätočnosť a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná len za vlastnosť (vyjadrujúcu stupeň kvality) rozhodnutia súdu, v ktorej sa navonok prejavila tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci (vid' § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). S tým názorom sa stotožnil aj ústavný súd (pozri rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015, III. ÚS 288/2015 a I. ÚS 547/2016).

24.1. Na zásade, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá (len) „inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.“, zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné

vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

24.2. Obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa.»

K námietke sťažovateľa, v zmysle ktorej sa najvyšší súd nezaoberal prípustnosťou dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP

30. Predmetom posúdenia zo strany ústavného súdu je v danom prípade otázka, či je z ústavného hľadiska udržateľný taký prístup najvyššieho súdu ako súdu rozhodujúceho o dovolaní, v zmysle ktorého ak sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti podľa § 420 CSP, ako aj § 421 CSP, odvolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 CSP.

31. K tejto otázke prijal ústavný súd uznesením č. k. Plz. ÚS 1/2018-22 z 25. apríla 2018 zjednocujúce stanovisko v znení:

„Pokiaľ sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 Civilného sporového poriadku, ako aj § 421 Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 Civilného sporového poriadku, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Rovnako, pokiaľ sú v dovolaní uplatnené viaceré vady zmätočnosti uvedené v § 420 písm. a) až f) Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej procesnej vady zmätočnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.“

31.1 V odôvodnení predmetného uznesenia ústavný súd okrem iného uviedol:

«16. Zo žiadneho zákonného ustanovenia Civilného sporového poriadku nevyplýva obmedzenie, ktoré by čo i len naznačovalo, že proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustné dovolanie z dôvodu podľa § 420 CSP, ako aj podľa § 421 CSP, by uplatnenie niektorého dôvodu prípustnosti dovolania vylučovalo alebo podmieňovalo možnosť uplatniť aj iný dovolací dôvod. Možno konštatovať, že § 420 CSP zakladá samostatne prípustnosť dovolania a rovnako samostatne zakladá prípustnosť dovolania aj § 421 CSP. Zákon medzi nimi neupravuje žiadnu súvislosť, a to ani podmieňujúcu, ani vylučujúcu. Právna úprava je v tomto smere jasná a jednoznačná. Neexistuje preto dôvod, prečo by mal súd pri rozhodovaní postupovať podľa čl. 4 ods. 2 CSP. Napokon, zmyslom tohto ustanovenia je určiť taký postup, aby súd nemusel stranu pri rozhodovaní odmietnuť (zákaz odmietnutia spravodlivosti) a v prípade pochybností rozhodnúť pozitívne. Aplikáciou tohto ustanovenia spôsobom, ako to vykonal veľký senát, by došlo k presne opačnému efektu.

17. Je ústavne (ale i zákonne, pozn.) neakceptovateľný taký postup, ktorým by bol dovolateľ nútený vybrať si len jeden z dôvodov prípustnosti dovolania napriek reálnej existencii viacerých dôvodov prípustnosti dovolania. Týmto postupom by bola *de facto* rozhodovacia činnosť súdu delegovaná na dovolateľa, resp. advokáta, čo je neprípustné. Právne posúdenie prípustnosti opravného prostriedku a aplikácia práva na konkrétny prípad je úlohou (dovolacieho) súdu.

18. Z právnej úpravy Civilného sporového poriadku, ktorá neukladá dovolateľovi povinnosť podať dovolanie len z jedného dôvodu prípustnosti, možno vyvodiť záver, že dovolateľ môže podať dovolanie kumulatívne z oboch dôvodov prípustnosti (§ 420 a § 421 CSP). Absenciu zakotvenia zákazu kumulácie dôvodov prípustnosti

dovolania v právnej úprave hodnotí ústavný súd ako zámer zákonodarcu, ktorý je možné zmeniť iba (opäť) zákonom, a nie názorom *de lege ferenda*.

19. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na čl. 2 ods. 3 ústavy, podľa ktorého každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá.

V zmysle čl. 3 ods. 2 CSP výklad tohto zákona nesmie protirečiť tomu, čo je v jeho slovách a vetách jasné a nepochybné.

Ak veľký senát zužuje viaceré uplatnené dôvody prípustnosti dovolania len na jeden z nich, a to ten, ktorý je v zákone uvedený na prednejšom mieste, jeho výklad protirečí nielen jasnému textu zákona, ale súčasne aj základnému princípu, na ktorom Civilný sporový poriadok spočíva (čl. 3 ods. 2 CSP).

20. Prílišný formalizmus pri posudzovaní úkonov účastníkov občianskeho súdneho konania a nadmerný tlak na dopĺňanie takých náležitostí do procesných úkonov účastníkov, ktoré nemajú oporu v zákone, ktoré idú nad rámec zákona alebo nemajú základný význam pre ochranu zákonnosti, nie sú v súlade s ústavnými princípmi spravodlivého procesu (nález ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 1/02).

21. Ústavný súd považuje zmenenú koncepciu dovolania spočívajúcu v sprísnení podmienok upravujúcich odôvodnenie dovolania (§ 431 až § 433 CSP), v obmedzení dovolania z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci len na prípady zásadného právneho významu (§ 421 ods. 1 CSP), v spísaní dovolania kvalifikovanou osobou (§ 429 ods. 1 CSP), vo zvýšení limitu pre prípustnosť dovolania z trojnásobku na desaťnásobok minimálnej mzdy [§ 422 ods. 1 písm. a) CSP] za – pre tento čas – dostatočnú záruku pred zneužitím dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku.

22. Prvoradou podmienkou dostupnosti práva na súdnu ochranu je také správanie súdu, pri ktorom sa zdrží akejkoľvek svojej činnosti, ktorou by oprávnenej osobe bez právneho dôvodu sťažoval, či dokonca maril možnosť konať pred súdom, v medziach platného právneho poriadku uplatňovať svoje hmotné aj procesné práva (DRGONEC, J. *Ústava Slovenskej republiky*. Bratislava : C. H. Beck, 2015, s. 855.).

„Právo na prístup k súdu je nevyhnutnou, imanentnou súčasťou práva na spravodlivý proces.“ (nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 875/2016 z 28. februára 2017).

„Bolo by nemysliteľné, aby článok 6 ods. 1 dohovoru detailne popisoval procesné záruky poskytované stranám prebiehajúceho sporu a aby primárne nechránil to, čo samo osebe umožňuje mať prospech práve z týchto záruk, teda prístup k súdu. Zásady spravodlivosti, verejnosti a rýchlosti súdneho konania totiž nemajú žiadnu hodnotu, ak žiadne konanie neprebíha. Ak zhrnieme tieto vyslovené úvahy, dospejeme k záveru, že právo na prístup k súdu tvorí esenciálny prvok práva na spravodlivý proces.“ (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Golder proti Spojenému kráľovstvu z 21. 2. 1975, sťažnosť č. 4451/70, body 35 – 36).

Existenciu práva na prístup k súdu akceptuje aj právna doktrína, ktorá uvádza, že ak hlavným zmyslom a účelom čl. 6 ods. 1 dohovoru je dosiahnutie spravodlivého procesu, potom by bolo priamo v rozpore s tým zabránenie vôbec vzniku súdneho procesu. Zamedzením prístupu k súdu by sa vlastne nemohol naplniť ani hlavný zmysel (účel) práva na spravodlivý súdny proces, ktorým je súdna ochrana práva. V tomto zmysle potom právo na spravodlivý proces obsahuje dve integrálne súčasti, ktoré sú vzájomne späté a podmienené, a to právo na prístup k súdu a právo na spravodlivé súdne konanie (SVÁK, J. *Ochrana ľudských práv v troch zväzkoch. II. zväzok*. Bratislava : EUROKÓDEX, s. r. o., Paneurópska vysoká škola, 2011, s. 10.).

„Právo na prístup k súdu môže podliehať rôznym procesnoprávnym obmedzeniam a formalitám, avšak iba pri zachovaní jeho podstaty a pri rešpektovaní primeranosti obmedzenia, aby nedošlo k odopretiu práva na prístup k súdu do takej miery, že by bol narušený jeho účel. Okrem uvedených kritérií je nevyhnutné, aby konkrétne obmedzenie sledovalo legitímny cieľ, t. j. aby nebolo svojvoľné“ (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Ashigdane proti Spojenému kráľovstvu z 28. 5. 1985, sťažnosť č. 8225/78, bod 58).

23. Ak veľký senát generálne vylúčil súbežné uplatnenie dôvodov prípustnosti dovolania a pre takéto vylúčenie neexistujú rozumné a presvedčivé argumenty, odňal tým právo dovolateľovi na prístup k súdu a porušil zásadu zákazu *denegatio iustitiae*.»

31.2 Prijaté zjednocujúce stanovisko ústavného súdu je plne aplikovateľné aj v prerokovávanej veci a ústavný súd naň v plnom rozsahu poukazuje.

32. Súbežne sa aj najvyšší súd na úrovni veľkého senátu opätovne zaoberal zákazom kumulácie. V uznesení sp. zn. 1 VCdo 1/2018 z 21. marca 2018 zmenil svoj pôvodný názor a výrokom rozhodol, že „*Kumulácia dovolacích dôvodov podľa § 420 C. s. p. a § 421 C. s. p. je prípustná*“.

33. Z nového uznesenia veľkého senátu sp. zn. 1 VCdo 1/2018 prijatého 21. marca 2018, ako aj z uznesenia pléna ústavného súdu sp. zn. PLz. ÚS 1/2018 z 25. apríla 2018 a hlavne z textu samotného Civilného sporového poriadku previazaného so základným právom na prístup k súdu vyplýva, že dovolacie dôvody kumulovať možno.

K námietke sťažovateľa, v zmysle ktorej najvyšší súd nepovažoval namietané nedostatočné odôvodnenie rozsudku krajského súdu a nevykonanie sťažovateľom navrhovaného dôkazu za dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP

34. Sťažovateľ spochybňuje ústavnú udržateľnosť záveru najvyššieho súdu o neprípustnosti dovolania z dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP, t. j. z dôvodu, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, a to z hľadiska ním namietaných väd konania pred okresným súdom a krajským súdom spočívajúcich v nevykonaní ním navrhnutého dôkazu výsluchom svedka, ktorý mal zásadný význam pre posúdenie otázky dobromyseľnosti žalovaných pri nadobudnutí vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ktoré boli predmetom konania, a v nedostatočnom odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu.

35. V nadväznosti na citované ústavný súd zdôrazňuje, že nesprávnym procesným postupom v zmysle § 420 písm. f) CSP sa rozumie taký závadný (nesprávny) procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu zákon priznáva na účely ochrany jeho práv a právom chránených záujmov v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pri posudzovaní, či v konkrétnom prípade ide o vadu, ktorá je z hľadiska § 420 písm. f) CSP významná,

bude nevyhnutné posudzovať intenzitu zásahu do práva na spravodlivý proces a jednotlivé konkrétne porušenia procesných práv bude potrebné hodnotiť v kontexte celého súdneho konania, v kontexte dopadu na ďalšie procesné postupy súdu a možnosti strany namietať alebo zvrátiť nesprávny postup súdu (ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 1371.).

36. Ústavný súd vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach vyslovil názor, že nevykonanie navrhovaného dôkazu, ktorý by mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť, možno kvalifikovať ako porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy (napr. III. ÚS 332/09). Zásadám spravodlivého procesu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru totiž zodpovedá požiadavka, aby súdmi urobené skutkové zistenia a prijaté právne závery boli riadne (dostatočne) a zrozumiteľne (logicky) odôvodnené. Z práva na spravodlivý súdny proces vyplýva aj podľa Európskeho súdu pre ľudské práva povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. 4. 1993, II. ÚS 410/06).

37. Možno zovšeobecniť, že ak všeobecný súd nevykoná dôkaz navrhovaný stranou konania, hoci tento má preukazovať takú medzi stranami konania spornú skutkovú okolnosť, ktorá je pre meritórne posúdenie žalobného nároku významná, či dokonca rozhodujúca, a to bez toho, aby taký svoj postup náležite odôvodnil, znemožní tým strane konania uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že dôjde k porušeniu jej práva na spravodlivý proces.

38. Na podporu svojej argumentácie ústavný súd pripomína, že aj samotný najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach, na čo v konečnom dôsledku poukazuje aj podpredsedníčka najvyššieho súdu vo svojom vyjadrení z 15. januára 2020 k ústavnej sťažnosti, už viackrát dospel k právnenému záveru, že nevykonanie navrhovaného dôkazu, ktorý by mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno

bezpečne ustáliť, možno kvalifikovať ako porušenie práva na spravodlivé súdne konanie (napr. 4 Cdo 100/2018, 5 Cdo 202/2018).

39. Ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd v odôvodnení svojho napadnutého uznesenia v teoretickej rovine uzavrel, že nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov nezakladá dôvod prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP (pozri bod 29 odôvodnenia tohto rozhodnutia). V odôvodnení svojho rozhodnutia však najvyšší súd neposkytol vysvetlenie toho, ako sa odvolací súd vyrovnal s otázkou, prečo dôkaz označený sťažovateľom nepovažoval za dôkaz, ktorý by mohol mať zásadný vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť. Riešenie dotknutej otázky je rozhodujúce pre určenie, či ide o vadu zakladajúcu prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP – pozri body 36 až 38, podobne ako v predmetnom kontexte použiteľné a už citované stanovisko R 2/2016 v časti: *„keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu“* (aplikovateľné na úpravu Civilného sporového poriadku ešte príliehavejšie vzhľadom na inkorporovanie pojmovej kategórie „porušenie práva na spravodlivý proces“ do zákonného textu). Taká formulácia spája zmätočnosť s absenciou odôvodnenia preskúmaného rozhodnutia v podstatných bodoch a vzhľadom na obsah podaného dovolania práve o taký bod odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu (v spojení aj s rozhodnutím súdu prvej inštancie) ide. S poukazom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu o neprípustnosti dovolania proti napadnutému rozsudku krajského súdu vo vzťahu k sťažovateľom uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP nenapĺňa kritériá ústavnej akceptovateľnosti zodpovedajúce základnému právu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právu na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

IV.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu

40. Vo vzťahu k zásahu do základného práva sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 1 ústavy ústavný súd uvádza, že obsah pojmu majetok tvoria nielen veci, ale aj práva a pohľadávky

(m. m. II. ÚS 31/04). Keďže ústavný súd vyslovil, že uznesením najvyššieho súdu bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu, zaoberal sa aj otázkou, či z tohto porušenia nevyplýval aj zásah do základného práva sťažovateľa vlastníť a pokojne užívať majetok (I. ÚS 640/2014).

41. Obsah vlastníckeho práva vlastníka spočíva v oprávnení predmet svojho vlastníckeho práva držať, užívať, požívať jeho plody a úžitky a nadkladať s ním.

42. V nadväznosti na uvedené vymedzenie obsahu vlastníckeho práva ústavný súd pristúpil ku skúmaniu, či napadnutým uznesením najvyššieho súdu došlo k zásahu do vlastníckeho práva sťažovateľa, či už formou zbavenia majetku, obmedzenia užívania tohto majetku, alebo akýmkoľvek iným zásahom do pokojného užívania majetku sťažovateľa.

43. Najvyšší súd napadnutým uznesením odmietol dovolanie sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu, ktorým krajský súd potvrdil rozsudok okresného súdu o zamietnutí žaloby sťažovateľa, ktorou sa domáhal určenia, že nehnuteľnosti bližšie špecifikované v žalobe patria do dedičstva po nebohej [REDACTED].

44. V danom prípade rozsudkom okresného súdu a na to nadväzujúcim potvrdzujúcim rozsudkom krajského súdu nebolo sťažovateľovi priznané žiadne právo ani uložená žiadna povinnosť, teda predmetnými rozhodnutiami nedošlo zo strany okresného súdu a krajského súdu k zásahu do aktuálne konštatovateľného vlastníckeho práva sťažovateľa, či už formou zbavenia majetku, obmedzenia užívania tohto majetku, alebo akýmkoľvek iným zásahom do pokojného užívania majetku sťažovateľa. Došlo len k odmietnutiu zmeny právneho stavu vo vzťahu k vlastníctvu majetku inej osoby, čo bude v intenciách tohto nálezu predmetom nového dovolacieho konania. Ústavný súd na základe toho konštatuje, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu nedošlo k nepripustnému zásahu do základného práva sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 1 ústavy.

IV.3 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu

45. Vecným zaobraním sa ústavnou sťažnosťou vo vzťahu k namietanému rozsudku krajského súdu ústavnému súdu bráni princíp subsidiarity vyjadrený v čl. 127 ods. 1 *in fine* ústavy, a preto, rešpektujúc zásadu vlastného sebaobmedzenia a zdržanlivosti (PL. ÚS 3/09, I. ÚS 76/2011, PL. ÚS 95/2011), ústavný nepovažoval za potrebné zaoberať sa namietaným rozsudkom krajského súdu. Toto rozhodnutie bude v relevantnom rozsahu skôr podaného dovolania predmetom posúdenia zo strany najvyššieho súdu po vrátení veci na ďalšie konanie. Ústavný súd v tejto súvislosti prihliadol aj na zásadu minimalizovania zásahov do právomoci iných orgánov verejnej moci, keďže nálezom zrušujúcim rozhodnutie o poslednom procesnom prostriedku, ktorý zákon sťažovateľovi na ochranu jeho práv poskytuje, sa vytvoril priestor na ochranu namietaného porušenia týchto práv v rámci sústavy všeobecných súdov (obdobne pozri napr. IV. ÚS 128/07).

V.

Záver

K bodu 1 výrokovej časti nálezu

46. S poukazom na uvedené ústavný súd uzatvára, že pokiaľ sťažovateľ v podanom dovolaní uplatnil súbežne dôvody prípustnosti dovolania podľa § 420 ods. 1 písm. f) CSP, ako aj podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP a najvyšší sa v napadnutom uznesení pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzil len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 ods. 1 písm. f) CSP, porušil tým základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

47. Ústavný súd aj napriek tomu, že už procesné pochybenie najvyššieho súdu pri uplatnení zákazu kumulácie dôvodov prípustnosti dovolania postačovalo pre záver ústavného súdu o porušení základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva

podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preskúmal napadnuté uznesenie najvyššieho súdu aj vo vzťahu k námietkam sťažovateľa týkajúcim sa posudzovania prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP a dospel k záveru, že nedostatočné odôvodnenie záveru najvyššieho súdu o neprípustnosti dovolania z dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP z hľadiska naplnenia požiadavky spravodlivého súdneho konania podporuje záver ústavného súdu vyjadrený v bode 1 výroku tohto nálezu.

K bodu 2 výrokovej časti nálezu

48. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

49. V súlade s § 133 ods. 2 prvou vetou zákona o ústavnom súde ústavný súd zruší rozhodnutie alebo opatrenie, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa.

50. Podľa § 133 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

51. Podľa § 134 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd zruší právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu. Ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je viazaný rozhodnutím ústavného súdu podľa § 133 ods. 3 písm. a) až d); toto rozhodnutie ústavného súdu je vykonateľné doručením.

52. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd rozhodol o tom, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, rozhodol zároveň aj o zrušení

napadnutého uznesenia najvyššieho súdu a vec vrátil najvyššiemu súdu v rozsahu zrušenia na ďalšie konanie.

53. V ďalšom konaní bude povinnosťou najvyššieho súdu znovu o podanom dovolaní proti rozsudku krajského súdu rozhodnúť a prihliadnúť pritom na závery ústavného súdu o tom, že kumulácia dôvodov prípustnosti je možná, a zároveň sa adekvátne vysporiadať s dovolacou námietkou sťažovateľa týkajúcou sa porušenia jeho práva na spravodlivý proces v dôsledku nevykonania ním navrhnutého dôkazu, ktorý mal podľa názoru sťažovateľa pre vec zásadný význam.

K bodu 3 výrokovej časti nálezu

54. Podľa § 73 ods. 1 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom, ktoré vzniknú účastníkovi konania, uhrádza účastník konania.

55. Podľa § 73 ods. 2 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom, ktoré vzniknú zúčastnenej osobe, uhrádza zúčastnená osoba.

56. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

57. Podľa § 125 zákona o ústavnom súde účastníkmi konania sú sťažovateľ a orgán verejnej moci, proti ktorému ústavná sťažnosť smeruje.

58. Sťažovateľ si uplatnil nárok na náhradu trov konania pred ústavným súdom, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním. Sťažovateľ uplatnený nárok na náhradu trov konania pred ústavným súdom nevyčísľil.

59. Podľa § 62 zákona o ústavnom súde ak tento zákon v piatej časti alebo šiestej časti neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, vzťahuje sa na konanie pred ústavným súdom podľa povahy veci primerane Civilný sporový poriadok.

60. Podľa § 262 ods. 1 CSP o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

61. Podľa § 263 ods. 1 CSP ak bola v konaní úspešná strana zastúpená advokátom, súd uvedie v uznesení o výške náhrady trov konania ako prijímateľa náhrady trov konania advokáta.

62. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2018 v sume 153,50 € a za rok 2020 v sume 177 € (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky) a tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2018 v sume 9,21 € a za rok 2020 v sume 10,62 € (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky) a priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v súlade s § 262 ods. 1 CSP v spojení s § 62 zákona o ústavnom súde vo výške 513,04 € (jedno prevzatie a príprava – suma 153,50 €, jedno podanie ústavnej sťažnosti – suma 153,50 €; jedno vyjadrenie – suma 177 €, dvakrát režijný paušál za rok 2018 – v sume 9,21 €, t. j. spolu suma 18,42 €; raz režijný paušál za rok 2020 – suma 10,62 €).

63. Priznanú náhradu trov konania je najvyšší súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

64. Vo vzťahu k návrhu zúčastnenej osoby v 2. rade na priznanie nároku na náhradu trov konania v súlade s § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd uvádza tieto skutočnosti.

64.1 Z § 73 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že účastník konania, ako aj zúčastnená osoba si trovy, ktoré im v súvislosti s konaním pred ústavným súdom vzniknú, uhrádzajú sami. Zákon o ústavnom súde zároveň v § 73 ods. 3 umožňuje ústavnému súdu, aby v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložil niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

64.2 Vzhľadom na explicitnú definíciu účastníka konania obsiahnutú v § 125 zákona o ústavnom súde, v zmysle ktorej sa účastníkom konania o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby pred ústavným súdom rozumejú len sťažovateľ a orgán verejnej moci, proti ktorému ústavná sťažnosť smeruje, zúčastnená osoba nemá nárok na to, aby ústavný súd uložil niektorému účastníkovi konania povinnosť nahradiť jej trovy, ktoré jej vznikli v konaní pred ústavným súdom, uplatňujúc § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

K bodu 4 výrokovej časti nálezu

65. Ústavný súd konštatuje, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, ako aj dôvody uvádzané sťažovateľom v ústavnej sťažnosti neobsahujú také skutočnosti, ktoré by svedčili o porušení základného práva sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, v nadväznosti na čo ústavný súd ústavnej sťažnosti pre namietané porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu nevyhovel.

66. So zreteľom na to, že najvyšší súd po vrátení veci bude pokračovať v dovolacom konaní, v rámci ktorého sa bude musieť opäť vysporiadať aj s argumentáciou sťažovateľa vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu, ústavný súd, rešpektujúc zásadu vlastného sebaobmedzenia a zdržanlivosti (PL. ÚS 3/09, I. ÚS 76/2011, PL. ÚS 95/2011), ústavnej sťažnosti v časti týkajúcej sa namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu nevyhovel.

VI.

67. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. marca 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu